

Spust' beguine

neboli jak začíná první začátek,
jinak řečeno: v němž jde o to, o co vlastně jde

Begin the Beguine – Artie Shaw

Muž na lodi.

Další muž. Jeho žena.

Jeden z mužů je libretista, druhý skladatel.

Jsou na cestě kolem světa.

Až parník přistane v New Yorku, musí mít napsaný muzikál.

Měli čas po celou dobu cesty kolem světa.

Zbývá několik posledních dnů na moři.

Schází jim poslední číslo, šlágr, píseň, která by obletěla svět.

Začátek je hotov. První otevření očí v příběhu. Nejkrásnější sen se uhnízdí ve vizi, s níž se člověk probudí. Později si už nemůže vzpomenout, jak se mu podařilo poprvé překročit práh. Tušení, konstelace, pokušení, třeba jen načmárané na manžetě, na krabičce cigaret, účtence nebo na zadní straně jízdenky. Nebo uchované ve vzpomínce, ta myšlenka, první výzva, která ještě zdaleka není začátkem příběhu. Na opačné straně vln se jeví oceán jako nekonečný a věčně stejný.

Skladatel se zamiloval do libretisty.

Namlouvá si, že jeho žena nic netuší.

Zatím prožili šťastnou cestu kolem světa.

Na parníku se chtějí vybouřit tužby.

Zamiloval se do jemně členěných prstů.

Libretista navrhuje stále nové věci.

Jeho plnicí pero píše po papíře zeleným inkoustem.

Když sedí ve třech v sále, nutí to skladatele, aby vyzval libretistu k tanci.

Jsme stále ještě u A. Začátek je jak známo polovinou celku. Pythagoras vtloukal tuto poučku žákům do hlavy. Aristoteles tuto moudrost opakoval. Platon se ji pokusil obměnit: Začátek je nejdůležitější částí práce. Horatius drahokam přebrousil: Kdo začal, půl díla vykonal. Básníci a myslitelé se po celé epochy bez ohledu na světový názor shodují v jednom: Každý začátek je těžký, ale jakmile ho zvládneme, zbytek je už jen otázkou vytrvalosti. Jen tajný rada von Goethe oponoval přenesením těžiště: Každý začátek je lehký, a na poslední stupně vystoupí málokdo.

Begin the Beguine — Django Reinhardt

Opět jednou je cítit vzrušení. Vlny se vzdouvají, vody jsou v pohybu. Pěna stříká vysoko, až k můstku. Lod' se ocitne v hlubokém údolí, se sténáním se narovná. Lidé padají. Na kluzké horní palubě stojí dvě osamělé postavy. Jednou z nich je libretista, druhou skladatel. Dotýkají se rameny, boky. Omlouvá je pronikavý vítr. Skladatel skryl ruce v kapsách bundy s kožíškem. A co takhle? ptá se libretista a vtiskne mu do ruky popsaný ubrousek.

Dlouhá je cesta k Montevideu,
nikdy bych se tam nezastavil,
kdyby mi dívka v Riu,
nebo dokonce v Santiagu
neslíbila za odměnu
druhý polibek.

Lod' se vrhá do další prohlubně a ztěžka se propracovává vzhůru. Skladatel si zapálí cigaretu a zápalku, která rychle zhasne, hází do vody. Hlavou mu táhne věta, kterou neumí zařadit: V každém začátku je obsažena věčnost. Vysloví ji, dvakrát, aby mu bylo ve větru rozumět. To je všechno, co můžeme dělat, odpovídá libretista, začínat stále od začátku, znovu a znovu.

Begin the Beguine — Ella Fitzgerald

Každý začátek je náhodný. Člověk by si mohl celý život klást otázku, zda zvolil

správný začátek. Nebylo by bývalo lepší začít o den dřív? Raději v kajutě než na horní palubě? A proč právě neletí kolem albatros? Kdo začne příliš podrobně zkoumat vlastní začátek, znejistí a není mu pomoci. Jako dítě, které se nedokáže rozhodnout, kterou nohou spustit lavinu kamení.

Následujícího večera představuje kapelník pasažérům nový tanec, čtyřčtvrteční takt, který svinguje, ale nezadýchává. Fagotista tanec předvádí se zpěvačkou orchestru. Publikum tleská, jako by kůň, na kterého si všichni vsadili, právě proběhl cílem jako první. Tanec pochází z Malých Antil, vysvětluje kapelník. Musíte si představit, že na tanečním parketu víří Afrika s Francií. Byl to velký hit nedávno v Paříži, na koloniální výstavě. A jméno, odkud pochází to zvláštní jméno? ptá se skladatel polohlasem. Z francouzského s'embéguiner, odpovídá libretista. A to znamená? Flirtovat, o někoho se ucházet. Můj milý, řekne skladatel a položí ruku nápadně na libretistovu elegantní paži, jak ty se ve všem vyznáš. A teď, zvolá kapelník, spustme beguine! Myslím, říká skladatel, aniž sejme ruku z libretistovy paže, že jsem pro beguine zahořel. A já se obávám, říká libretista, odsouvaje židli, že pro tuhle píseň si budeš muset napsat slova sám. Když orchestr zahraje další beguine, skladatelova žena se nakloní přes stůl: Dala bych přednost tomu být jinde, když se zamilováváš.

Begin the Beguine — Art Tatum

Začátek je myšlenka, začátek je první věta, začátek je první sloka, první kapitola, první příběh. A pak následují začátky umožněné tím, co bylo mezitím dokončeno: premiéry, první zveřejnění, vernisáže; první posluchači, první čtenáři, první kritikové; první soutěž, poprvé v televizi, první veřejná pohana; první dotisk, první pokračování, první překlad. A jednoho dne je vzdálenost od vlastní tvorby větší než vzpomínka na tvoření.

Begin the Beguine — Salif Keita

O několik týdnů později, na Broadwayi, se pod velkým tlakem zkouší. Libretista, sedící sklesle v křesle v osmé řadě prázdného hlediště, bez ustání žvýká;

nedokáže se zbavit obav. Zhubl o deset kilo. Právě přichází na řadu taneční číslo. To, které má obletět svět. Sto osm smutně veselých taktů. Musí být v dur, vysvětlil mu skladatel bez ptaní, přestože je text tak roztoužený. Struktura je složitá — AA'BA"CC' s osmitaktovou codou. Slova se zdařila, je to krátký příběh světla a stínu. Ale libretistovi se nejvíc ze všeho líbí ohromující titul. Mnohem lepší než nenápaditý název muzikálu: Jubileum. Dopadne to, jak se obával: kritici krčí nos. Obrýlená langusta z časopisu TIME píše: „I když se ‚Jubileum‘ snaží zalíbit uchu a občas vyloudí i úsměv, přesvědčit nedokáže.“ Někteří z náladových kritiků dělají skladateli, libretistovi a producentovi v neděli ráno společnost. Člověk si myslí, jak je to jednoduché, ale nic není jednoduché, poznamenává producent, a oni netuší, co tím myslí.

Never matter, cituje libretista svého irského přítele, try again, fail again, fail better.

A skladatel? Dolije si sklenici oranžády.

Jako by věděl, že o tři roky později dosáhne Artie Shaw s písní ‚Begin the Beguine‘ svého největšího úspěchu. Ke své vlastní lítosti: „Publikum už nechce slyšet nic jiného než ‚Begin the Beguine‘.“ Třicet let poté, co tato píseň při premiéře bez fanfár propadla, volí Americká společnost skladatelů, autorů a nakladatelů ASCAP ‚Begin the Beguine‘ za jednu z šestnácti nejvýznamnějších písní všech dob. Přes tisíc různých interpretací z ní činí nejhranější evergreen světa. Inspirovala Maxe Beckmanna k namalování stejnojmenného obrazu a setkáme se s ní jako s úvodní melodií filmu *Star Trek*. A také zde, v Klagenfurtu, v tomto týdnu začátků a výstupů, prvních a střídavých kroků, na tomto parketu živého společenského tance, zazní tóny a slova, která kdysi povstala na širém moři z nevyčerpatelného zdroje inspirace. A připomínají, že žádný začátek se nepodobá jinému a že uznání zřídka přichází tak, jak jsme si je vysnili.

Volver A Empezar (Begin The Beguine) — Julio Iglesias